

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Høringsuttalelse saksnummer 202120488 - Revisjon av konsesjonsvilkår for reguleringen av Mossa - Svar fra Inderøy kommune

Viser til høringsbrev med revisjonsdokument datert 25.10.2024. Inderøy kommune gir med dette svar på høringen. Kommunen har utarbeidet høringssvaret i samarbeid med Innherred vannområde. Det har blitt avholdt åpent folkemøte i samarbeid med Innherred vannområde og Nordre Fosen vannområde på Mosvang samfunnshus i Mosvik 27.01.2025. Innspill fra folkemøtet er tatt med i kommunens arbeid med utforming av høringssvar. Saken ble politisk behandlet i Hovedutvalg Natur 10.02.2025. Sakssammenstilling ligger vedlagt. Kommunen har i dette høringssvaret forsøkt å ivareta de punkter vassdragsmyndigheten ønsket innspill om.

Villaksstammen i Mossa

Mossa var før regulering en betydelig lakseelv som kunne gi flere tonn oppfisket laks i elva. Det ble meddelt i folkemøtet at dette var ei bra smålakseelv med godt sportsfiske fram til 1991 og opptil 440 solgte fiskekort pr sesong. Kommunen viser til at det i fiskeundersøkelsen fra 1992 står at det i 1976 ble fanget 2202 kg laks i Mossa. Målet må være at laksen skal ha naturlig reproduksjon i Mossa og at laksestammen i fremtiden kan beskattes gjennom bærekraftig fiske. Kultivering og fortsatt utsetting er nødvendig fram til det kan stadfestes at naturlig reproduksjon kan foregå slik at stammen kan ha bærekraftig utvikling.

I miljødesignet utarbeidet av Sweco på oppdrag fra NTE anbefales det at minstevannføringen økes til ca. 400 l/s for å hensynta bestanden av laks og elvemusling i øvre deler av Mossa. Det er hovedsakelig i øvre deler av vassdraget laksen har naturlige gyteområder, derfor anses økt vannføring i denne delen av vassdraget som en forutsetning for naturlig reproduksjon.

Manøvreringsreglementet for Mossa må ivareta at vannslipp simuleres mest mulig naturlig med minimum to årlige flommer, som foreslått fra regulanten. NVE må vurdere om foreslått vannmengde er tilstrekkelig. Manøvreringsreglementet må være tilpasset laksen og målet om naturlig reproduksjon.

Elvemusling

Kommunen har fått personlig meddelt at elvemuslingsstammen er vesentlig redusert. Det var før reguleringen en betydelig bestand av elvemusling i Meltingen, i tillegg til elvemusling i Mossa og andre steder i vassdraget. Restbestanden i Mossa kan ikke reprodusere uten at det finns en vesentlig bestand av laks som har tilgang til øvre deler av elva. Manøvreringsreglementet er avgjørende for elvemuslingens levevilkår, siden disse er stasjonære og avhengig av kontinuerlig og tilstrekkelig vannstand.

Det er mangelfullt kunnskapsgrunnlag om bestanden av elvemusling andre steder enn i Mossa. Kommunen har funnet en kartlegging utført av Sweco om elvemusling i Nord-Trøndelag i 2011 som omtaler elvemusling i nedbørsfeltet til Kalddalsvassdraget. Denne er ikke omtalt i revisjonsdokumentene.

Ål

I folkemøtet ble det personlig meddelt at det tidligere var mye ål i vassdraget. Dansker kom til området for å kjøpe ål som hadde blitt fisket i Meltingen. På grunn av vinderosjon, isskuring og utvasking er det nå bare berg, stein og grus igjen. Derfor er mudderområdene hvor ålen holdt til i Meltingen borte og næringsgrunnlaget for nøkkeroser og bunndyr har forsvunnet.

Lokalkunnskapen om ål i vassdraget underbygges av at det i vassdraget ligger et vann som heter Ålvatnet. I tillegg er ål registrert i artskartet til Artsdatabanken. Ål er ikke nevnt i noen av dokumentene fra regulanten, der er kunnskap om ål helt fraværende.

Fisk og fyllingsgrad i Meltingen

Enda en konsekvens av allerede beskrevne dårlige bunnforhold i Meltingen er reduserte levevilkår for ørreten som prefererer bunndyr og har mistet skjul i mangel på vegetasjon i littoralsonen. Når vannstanden er lav blir det unaturlige overganger mellom Meltingen og tilhørende tilløpsbekker hvor ørreten har sine gyteområder. Kommunen mener at det bør vurderes restaurering etter disse påvirkningene.

I vårt folkemøte ble det også påpekt at fiskeundersøkelsene i Meltingen ikke er representative da de kun er utført i en del av innsjøen.

Lav vannstand er en hovedutfordring i Meltingen som medfører mange konsekvenser for flere brukerinteresser, deriblant friluftsliv. Dersom nedtapping og oppfylling får et datointervall fremfor en bestemt dato kan ulike hensyn tilpasses årsvariasjoner som for eksempel snøforhold.

Mangelfullt kunnskapsgrunnlag i Kalddalsvassdraget

Kunnskapsgrunnlaget er særlig mangelfullt når det gjelder Kalddalsvassdraget. Både øvre og nedre deler av vassdraget er berørt av overføringen av vann uten at det har blitt utført noen undersøkelser som vurderer dette. Kalddalselva og elver i Kalddalsvassdraget er i Vann-nett tilstandsklassifisert med godt økologisk potensial men presisjonen er «ingen informasjon».

Det ble i vårt folkemøte opplyst at det har vært flere gode fiskevann i nedbørsfeltet til Kalddalsvassdraget som er berørt av reguleringen. Det ble også opplyst at det fra flommålet i Kalddalselva nesten ikke renner vann. Fra bekkeinntak Ålvatnet til Koltjønna er det en strekning som får tilført lite vann. Lite gjennomstrømming av vann fører også til at Koltjønna er i ferd med å gro igjen. Ellers er Kalddalselva ofte helt tørr om sommeren og bunnfrosset om vinteren.

Kravet om minstevannføring i Kalddalsvassdraget har ikke blitt fulgt opp i revisjonsdokumentene. Ved vilkårsrevisjonen anser kommunen det som en selvfølge at alle deler av vassdragene som er berørt av reguleringen blir kartlagt og ivaretatt.

Kommunen har blitt meddelt at det en periode i 2024 var oppdemming i landskapet ved Ålvatnet. Kommunen stiller spørsmålstegn ved om dette kan være forsøk på effektkjøring som det ikke finnes grunnlag for i vilkårene.

Andre utfordringer

Av andre utfordringer som har kommet fram kan vi nevne at den lave vannstanden i Meltingen også er utfordrende for annet vilt som trekker i området og kan sette seg fast i eksponert gjørmete bunn. Samt utfordringer knyttet til båtferdsel.

Det kan være farlig å ferdes rundt Meltingen, spesielt når vannet er islagt, blant annet fordi isen ofte er utrygg.

Vedlikehold av kompenserende tiltak

Det må opplyses i vilkårene hvordan kompenserende tiltak skal vedlikeholdes. Plan på hvordan tiltakene skal kunne vedlikeholdes og fungere kompenserende for de hensyn de er utformet for fram til neste vilkårsrevisjon må utarbeides.

Nye vilkår

Det er krevende for kommunen å forutse behovet for avbøtende tiltak i et langsiktig og helhetlig perspektiv, særlig siden det er forventet betydelige og raske miljøendringer. Både klimaendringer og endringer i andre eksisterende påvirkninger må forventes. Kommunen mener det vil være en fordel å ha fokus på de berørte verdiene og interessene, og en fleksibel tilnærming når det gjelder ivaretagelsen av dem.

Det er mange ulike interesser knyttet til livet i vassdraget i tillegg til hensyn til det biologiske. Eksempelvis kraftproduksjon, utøvelse av friluftsliv og andre allmenne og samfunnskritiske interesser. Kommunen ber NVE vurdere om det kan være hensiktsmessig å etablere en dynamisk syklus hvor ulike interesser periodevis kan bli bedre ivaretatt, samt om dette samlet kan gi en bedre tilpasning enn en statisk tilpasning som resultat av et kompromiss mellom ulike interesser.

I manøvreringsreglementet i gjeldende konsesjonsvilkår pkt. 2 er det lagt inn at vannslippet skal opp til revisjon etter 5 år basert på forutgående fiskebiologiske undersøkelser. Kommunen mener at nye vilkår også må få en prøveperiode med evaluering og nye undersøkelser etter 5 år. Videre mener kommunen det bør følges opp med en ny evaluering hvert 10. år.

Nye vilkår må være tydelige, det må ikke være i tvil om hva som kan tillates og ikke, både for regulant og av hensyn til brukerinteresser.

Videre prosess

Kommunen kan bistå med lokal kunnskap i forbindelse med NVE sin befarings av området. Denne befaringsen må foregå på et tidspunkt hvor det er mulig å se vassdraget og pågående konsekvenser. Etter innspill fra vårt folkemøte er det også ønskelig at det avholdes et folkemøte til i forbindelse med denne befaringsen, slik at NVE kan få direkte innspill og bredere medvirkning før det avgis en konklusjon i saken.

Med hilsen

Anne Kolstad
rådgiver

Vedlegg

- 1 Saksprotokoll Revisjon av konsesjonsvilkår for reguleringen av Mossa - Uttalelse til høring fra Inderøy kommune

Dette brevet er godkjent elektronisk og kan derfor sendes uten underskrift.